

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ В РІДНІЙ ШКОЛІ

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЖУРНАЛ

№ 4 (117), 2018
серпень – вересень

Виходить шість разів на рік

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНЕ ІНФОРМАЦІЙНО-ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО
ВИДАВНИЦТВО «ПЕДАГОГІЧНА ПРЕСА»

Заснований у 1995 р., видається з 1996 р.
До 2012 р. журнал виходив у світ під назвою
«Фізичне виховання в школі», до 2014 р. – під
назвою «Фізичне виховання в сучасній школі»
Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу
масової інформації серія КВ № 20003–9803 р.
від 25.06.2013 р.

Передплатний індекс 68840

ГОЛОВА РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ

Олексій ТИМОШЕНКО – декан факультету фізичного виховання та спорту НПУ імені М. П. Драгоманова, доктор педагогічних наук, професор

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР

Костянтин ДМИТРЕНКО

ЗАСТУПНИК ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА

Анатолій ІЛЬЧЕНКО – начальник Київського обласного управління з фізичного виховання та спорту Міністерства освіти і науки України

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Валерій АРЕФ'ЄВ – доктор педагогічних наук, професор
Олександр АРХІПОВ – доктор педагогічних наук, професор
Іван БЕХ – доктор психологічних наук, дійсний член НАПН України, професор
Костянтин ВІХРОВ – доктор філософії, кандидат педагогічних наук, професор
Володимир ВОЛКОВ – доктор педагогічних наук, професор
Леонід ВОЛКОВ – доктор педагогічних наук, професор
Олександра ДУБОГАЙ – доктор педагогічних наук, професор
Мирослав ДУТЧАК – доктор наук з фізичного виховання та спорту, професор
Валентина ЄРМОЛОВА – кандидат наук з фізичного виховання і спорту
Микола ЗУБАЛІЙ – кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник
Любов ІВАНОВА – доктор, педагогічних наук, професор
Галина КОЛОМОЄЦЬ – науковий співробітник Інституту модернізації змісту освіти
Тетяна КРУЦЕВИЧ – доктор наук з фізичного виховання та спорту, професор
Ірина МЕДВЕДЄВА – доктор педагогічних наук, професор
Микола НОСКО – доктор педагогічних наук, професор
Станіслав ПРИСЯЖНЮК – доктор педагогічних наук, професор
Володимир СТОЛІТЕНКО – кандидат педагогічних наук
Людмила СУЩЕНКО – доктор педагогічних наук, професор
Володимир ТКАЧУК – доктор біологічних наук, професор
Станіслав ТРИЛІС – заслужений учитель України
Михайло ХОРОШУХА – доктор педагогічних наук, професор
Олександр ШАМИЧ – кандидат педагогічних наук

ЧЛЕНИ РЕДКОЛЕГІЇ, ЩО ВИКЛАДАЮТЬ АБО ПРАЦЮЮТЬ У ЗАКОРДОННИХ ВНЗ

Едуард ВІЛЬЧКОВСЬКИЙ – доктор педагогічних наук, член-кореспондент НАПН України, професор
Олександр ПРИМАКОВ – доктор педагогічних наук, професор

ЗМІСТ

ОФІЦІЙНІ ДОКУМЕНТИ

Інструктивно-методичні рекомендації щодо вивчення в закладах загальної середньої освіти навчальних предметів та організації освітнього процесу у 2018/2019 навчальному році.

Додаток до листа Міністерства освіти і науки України від 03.07. 2018 № 1/9-415.

Витяги 2

Навчальна програма з фізичної культури для загальноосвітніх навчальних закладів, 10–11 класи.

Рівень стандарту 9

ВСЕУКРАЇНСЬКІ КОНКУРСИ

НА КРАЩИЙ УРОК ФІЗКУЛЬТУРИ

Ганчева Владислава, Череповська Ганна

Віталій Данилов – лауреат Всеукраїнського конкурсу «Інноваційний урок фізичної культури та урок фізичної культури з елементами футболу» 2017 року 17

Данилов Віталій. Урок фізичної культури з елементами футболу 7 клас 18

КОНКУРС «УЧИТЕЛЬ РОКУ-2018»

Єрмолова Валентина. Дмитро Лазебний-Чоловський – переможець конкурсу «Учитель року – 2018» у номінації «Фізична культура» 23

Лазебний-Чоловський Дмитро. Урок фізичної культури 4 класу 24

МЕТОДИКА, ПРАКТИКА, РЕКОМЕНДАЦІЇ

Марініна Олеся. Цікаві естафети на інтегрованому уроці фізичної культури в початковій школі 27

НОВІ ТЕХНОЛОГІЇ НА УРОЦІ ФІЗКУЛЬТУРИ

Качан Олексій. Шляхи вдосконалення та підвищення ефективності сучасного уроку фізичної культури 29

ОЛІМПІЙСЬКА ОСВІТА В ШКОЛІ

Єрмолова Валентина.

10 уроків із П'єром де Кубертеном.
Урок 10. О Спорт! Ти – мир! 36

Положення про Всеукраїнський конкурс-огляд з історії олімпійського руху 40

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОГО СПОРТУ

Зубалій Микола. О. Д. Бутовський – основоположник системи фізкультурної освіти і фізичного виховання До 180-річчя від дня народження 43

Зубалій Микола. Витоки українського футболу
Хронологія подій 47

Едуард Гельфанд, Наталія Чеботарьова
Рука майстра (2-3 стор. обкладинки)

На першій сторінці обкладинки: Урок веде учитель фізкультури миколаївської спеціалізованої І-ІІІ ступенів № 22 школи Віталій Данилов
(Фото Юрія Морозова)

10 УРОКІВ ІЗ П'ЄРОМ ДЕ КУБЕРТЕНОМ*

ЄРМОЛОВА Валентина Михайлівна – директор Олімпійської академії України, професор кафедри теорії й методики фізичного виховання НУФВСУ, кандидат наук з фізичного виховання і спорту, заслужений працівник фізичної культури і спорту України

УРОК 10. О СПОРТ! ТИ – МИР!

Частина перша.

МЕТА: на матеріалі заняття учні мають переконатися, що спорт – один із засобів, який сприяє зміцненню миру на планеті Земля.

Базова інформація

Роль спорту й олімпійського руху в системі міжнародних відносин за останнє століття значно зросла. Сучасний спорт і Олімпійські ігри, відроджені наприкінці XIX ст., виступають як чинник інтеграції, зближення народів, виконуючи функцію «посла миру». Вони допомагають перекинути міст взаєморозуміння, співробітництва і доброї волі, встановити дружні відносини між різними країнами і народами.

Ноель-Бейкер, лауреат Нобелівської премії миру, президент Міжнародної ради зі спорту при ЮНЕСКО (1960), почесний президент Міжнародного організаційного комітету Всесвітнього наукового конгресу «Спорт у сучасному суспільстві» (1974), зазначав, що у природі спорту лежить чесне суперництво, адже спортсмени та діячі спорту, які сповідують правила благородної гри, роблять великий внесок у справу миру.

Олімпійські ігри Стародавньої Греції стали одним із важливих чинників розвитку та існування античної цивілізації. Вони мали чималий вплив на античну культуру й релігію, архітектуру і скульптуру, літературу та філософію. Дух Олімпіад позначався на атмосфері суспільного життя античного суспільства, на засадах його мирного існування [1].

Природним наслідком релігійної та міфологічно-філософської концепції Олімпійських свят, в яких превалювало ненасильницьке об'єднання атлетів різних полісів у мирних змаганнях, став інститут священного перемир'я – **екехерія**, що виголошувалося на період підготовки, проведення Олімпійських ігор та повернення атлетів на батьківщину. **Екехерія** означає припинення військових дій між воюючими державами на

час проведення Олімпійських ігор. Як відомо, Флегонт із Трал згадував одне з висловів Піфії, що часто лунало під час підготовки й організації Олімпійських ігор:

«Утримуючись від війни, ви захистите вашу країну.

Навчайте еллінів загальноприйнятій дружбі, Як тільки прийде дружній п'ятий рік» [1].

Уперше олімпійське перемир'я уклали царі Спарти, Еліди та Писи – Лікурґ, Іфіт та Клейстен. Текст цього священного перемир'я, записаного на бронзовому диску, забороняв війни на час прибуття греків до Еліди, підготовки атлетів до Ігор, участі у змаганнях та повернення додому.

Зображення легендарного законодавця Спарти Лікурґа і диска Іфіта

Відроджені у 1896 р. сучасні Олімпійські ігри успадкували цей фундаментальний інститут стародавніх Олімпійських ігор і поклали його в основу сучасних олімпійських принципів. В основному документі сучасного олімпійського руху – Олімпійській хартії – зазначено:

«Олімпізм являє собою філософію життя, що звеличує та об'єднує в гармонійне ціле якості тіла, волі й розуму. Поеднуючи спорт з культурою та освітою, прагне до створення способу життя, який базується на радощах від зусилля, освітній цінності доброго прикладу та повазі

*Закінчення. Початок див.: 2016. – № 5; 2017. – № 1-6; 2018. – № 1-3. © Ермолова В. М., 2018

до універсальних фундаментальних етичних принципів». Метою олімпізму є повсюдне служіння спорту гармонійному розвитку людини, створенню мирного суспільства, яке опікується збереженням людської гідності.

Сучасні Олімпійські ігри виконують потужну миротворчу місію, надають стабільності людській цивілізації. Вироблені в глибоку давнину миротворчі принципи і сьогодні відіграють роль оберегів загальнолюдських цінностей, які є ядром нашої суперечливої цивілізації. Ці засадничі принципи покладено в основу літературного твору «Ода спорту» П'єра де Кубертена, ініціатора відродження сучасного олімпійського руху.

«Ода спорту» відзначена золотою олімпійською медаллю на конкурсі мистецтв у номінації «Література», що відбувся в рамках Ігор V Олімпіади 1912 р. у Стокгольмі (Швеція). Символічно навіть те, що твір на конкурсі було представлено під подвійним псевдонімом – француза Ж. Хорда і німця М. Ешбаха.

Сучасні Олімпійські ігри стали святом миру і дружби, змаганнями, осяяними духом мирного співробітництва народів і чесної спортивної боротьби. Тому більшість спортсменів, готуючись до Ігор, вважають їх не тільки найважливішими спортивними змаганнями, що проходять під знаком миру.

Згадаємо 1952 рік. Збірна команда СРСР уперше взяла участь в Іграх XV Олімпіади в Гельсінкі. До її складу увійшли 25 спортсменів України, які принесли команді СРСР 10 золотих, 11 срібних і 1 бронзову нагороду в особистих і командних змаганнях.

Ігри XV Олімпіади 1952 р. в Гельсінкі

За рік до проведення Ігор XV Олімпіади на Конгресі прихильників миру північних країн, що відбувся у грудні 1951 р., група відомих спортсменів Швеції та Фінляндії звернулися до всіх атлетів країн Півночі із закликом взяти активну участь у боротьбі за мир. Звернення закінчувалося закликом перетворити майбутні Олімпійські ігри «у велике міжнародне змагання, присвячене миру».

У січні 1952 р. французька газета «Се суар» опублікувала лист групи спортсменів Франції: «Кожний знає, що, спортсмени не хочуть більше війни – цього сорому для людства... Ми закликаємо, спортсменів Франції і всього світу, тренерів, суддів, викладачів фізичного виховання, спортивні клуби, союзи і федерації підписати це звернення і звернутися до Міжнародного олімпійського комітету з вимогою, щоб Ігри XV Олімпіади проходили під знаком боротьби за мир».

Про значення Олімпійських ігор 1952 р. для збереження миру у світі йшлося і в зверненні Всесвітньої ради миру до всіх прихильників миру: «Всесвітня рада миру безперечно підтримає будь-яку ініціативу і всі зусилля, спрямовані на те, щоб надати Олімпійським іграм характер потужної демонстрації миру».

Міжнародний союз студентів, а це понад 5 млн членів із 71 країни, вітав спортивну громадськість світу: «Вітаємо ініціативу спортсменів, які закликають своїх товаришів провести Олімпійські ігри 1952 р. під знаком миру».

У газеті «Ваппа сана» було опубліковано лист студентів університету штату Іллінойс (США) Міжнародному олімпійському комітету: «Вітаємо, спортсменів усіх народів, які братимуть участь в Олімпійських іграх в Гельсінкі. Ваші мирні спортивні змагання демонструють приклад всьому світові».

Проведення роботи

◆ Запропонуйте учням об'єднатися у групи, до яких увійдуть ті, хто народився у певну пору року.

◆ Роздайте групам інформацію для опрацювання.

Картка «Група 1»

Підготовка Гельсінкі до Олімпійських ігор

Міста Фінляндії, де проходили олімпійські змагання, були прикрашені плакатами і лозунгами, присвяченими боротьбі за мир. Так, у порту Турку шведською, фінською, англійською та

Олімпійський стадіон в Гельсінкі, 1952 р.

німецькою мовами світилися полум'яні слова плакатів: «Ласкаво просимо на Олімпійські ігри в ім'я миру». Ці слова бачили болельники й обабіч футбольного поля. Вулиці були прикрашені плакатами з емблемою миру – білими голубами. На олімпійському стадіоні на церемонії відкриття Ігор XV Олімпіади хор співав: «Ти, олімпійський вогонь, указуєш нам шлях до нових надій, ведеш до берегів миру...».

Під час Ігор в газетах часто публікували заклики спортсменів усіх країн до боротьби за мир, заяви окремих спортсменів.

Картка «Група 2» В олімпійському селищі

Радянські спортсмени своїми високими досягненнями, спортивною поведінкою і товариською чуйністю завоювали повагу спортсменів інших країн та глядачів. Так, увесь світ облетіла звістка про те, що радянські веслувальники дали свій запасний човен для тренувань американському спортсмену, транспортування човна якого запізнявалося.

В олімпійському містечку Отаміємі, де мешкала делегація радянських спортсменів, завжди було багато відвідувачів. На запрошення делегації СРСР приходили спортсмени Швеції, Австралії, Данії, Фінляндії, Великої Британії, Південної Африки, щоб послухати концерти, подивитися кінофільм, обмінятися досвідом.

Отаміємі, олімпійське селище, 1952 р.

У гості до радянських веслувальників приїжджала команда США. Спортсмени поділилися своїми враженнями про Олімпійські ігри, вели розмову про розвиток веслувального спорту. У своєму виступі тренер американської вісімки Девід Мевлей від імені команди сказав: «Ми будемо пам'ятати в Америці про наших друзів – радянських спортсменів. Ми віримо, що наша зустріч під час Олімпійських ігор слугуватиме справі подальшого зміцнення дружби між спортсменами наших країн».

Картка «Група 3»

«Кіітос – спасибі, велике спасибі, Суомі!»

Великий мітинг спортсменів, присвячений боротьбі за мир, відбувся після закриття Ігор Олімпіади. Тисячі людей зібралися в парку Алппила. Один за одним піднімалися на трибуну спортсмени і виголошували хвилюючі слова про боротьбу за мир. Серед виступаючих були відома фінська лижниця **Тююне Відеман**, легендарний український гімнаст **Віктор Чукарін**, видатний польський легкоатлет **Еміль Затопек**, представники китайської та корейської молоді.

Виступив на мітингу і простий американець. Він приїхав на кошти, отримані від його друзів у нагороду за те, що він зібрав 1000 підписів під зверненням Ради миру. В своєму виступі він наголошував на необхідності боротьби за мир і дружбу між народами.

Олімпійські ігри в Гельсінкі продемонстрували популярність ідей миру і дружби. Вони відкрили нову сторінку в історії сучасного олімпійського руху.

Фінський народ показав себе гостинним хазяїном, і тому, відїжджаючи з Гельсінкі, спортсмени говорили: «Кіітос – спасибі, велике спасибі, Суомі!».

Картка «Група 4» Українські атлети учасники Ігор XV Олімпіади

Марія Гороховська в Гельсінкі виборола сім олімпійських медалей у змаганнях зі спортивної гімнастики – дві золоті і п'ять срібних, установила незнаний доти рекорд за кількістю медалей, здобутих гімнастками на Іграх однієї Олімпіади

Ніна Бочарова на Іграх XV Олімпіади здобула олімпійське «золото» у змаганнях зі спортивної гімнастики. Вона стала чемпіонкою Ігор у командній першості та у вправах на колоді, срібні олімпійські медалі завоювала у багатоборстві та командних вправах з предметами

Віктор Чукарін відкрив епоху української гімнастики на олімпійському помості.

Видатний спортсмен ХХ ст., Віктор Чукарін – абсолютний чемпіон Ігор XV Олімпіади зі спортивної гімнастики, виборов у Гельсінкі чотири золоті та дві срібні олімпійські медалі.

А шлях до цього був складний і драматичний. Ще в 1940 р. Віктор, у дев'ятнадцятирічному віці став майстром спорту зі спортивної гімнастики.

Проте заняття юнака улюбленим видом спорту надовго перервала Друга світова війна: фронт, полон, концтабір «Занбасталь», де він значився в'язнем № 10491. Чотири роки пробував Віктор у цьому пеклі. У сорок п'ятому – знесиленим повернувся до рідного Маріуполя.

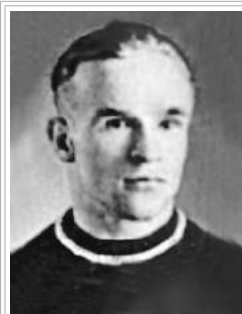

У двадцять п'ять знову зійшов на гімнастичний поміст, а в 31-річному віці виборов першу олімпійську медаль.

Він володар 11 олімпійських медалей Гельсінкі й Мельбурна, серед яких сім золотих (1952, 1956), три срібні (1952, 1956) та одна бронзова (1956), абсолютний чемпіон світу (1954), чемпіон світу та бронзовий призер в окремих видах багатоборства (1954) заклав початок безпрецедентній шерензі олімпійських перемог школи українських гімнастів. Його життєвий та спортивний шлях – приклад мужності, героїзму та відданості спорту.

Ігор Ємчук і Георгій Жилін двічі ставали призерами Ігор з академічного веслування: срібними – на Іграх XV та бронзовими – Іграх XVI Олімпіад

Дмитро Леонкін – чемпіон і бронзовий призер Ігор XV Олімпіади зі спортивної гімнастики

Яків Пункін – легендарний український борець, що після концтаборів Другої світової війни зійшов на найвищу сходинку олімпійського п'єдесталу в Гельсінкі

Виступи учнів

◆ Запропонуйте учням поринути в атмосферу Ігор XV Олімпіади і підготувати виступи за отриманими матеріалами. Розповіді учнів доцільно доповнювати відповідними слайдами.

◆ Під час дискусії з'ясуйте, чи справдилися заклики спортивної громадськості, щоб Ігри XV Олімпіади проводилися під гаслом миру і дружби між народами.

(Закінчення в наступному номері.)